

Fotky špatných krojů mohou škodit

Bronislava Millá udržuje paměť o hanáckém folkloru

Bronislava Millá z Velké Bystřice toho ví o hanáckém kroji opravdu hodně. Jenže cítí, že mezi mladšími není o folklor takový zájem, jaký býval. Objíždí proto školy, účastní se besed. Ráda by s dalšími folkloristy viděla knihu věnovanou kroji, který dříve býval součástí koruny moravských krojů.

ONDŘEJ ZUNTYCH

VELKÁ BYSTŘICE

K propagaci kroje a Hané se Bronislava Millá dostala za čtyřicet let tancování v souboru, vedení dětí a tomu – jak říká – měla štěstí na odborníky. „S přibývajícím věkem se mi zdá, že pokud nastupující generace nepodchytí znalosti, které jsme převzali od našich předků, nemá to budoucnost,“ vysvětluje, proč navštěvuje s povídáním o hanáckém kroji nejrozličnější místa či se podílí na květnových Slavnostech kroje. Mimo to paličkuje krajky k placákům, tedy části ženského kroje nošené kolem krku. Zvládá i náročnou přípravu hanáckého svatebního koláče.

S manželem, dnes zpěvákem Hanáckého mužského sboru Rovina, spolupracovali v roce 1976 soubor Haná Velká Bystřice. „Napřed jsem tancovala a od roku 1983 do roku 2003 jsem vedla ve Velké Bystřici dětský soubor Slaměnky,“ vzpomíná bývalá pracovníce místní matriky, kde strávila třicet let. I to jí pomohlo k poznání historie.

„Potřebujeme aktuální knihu o krojích“

Nejvíce ovšem zdůrazňuje velká jména hanáckého folkloru: spisovatelku Helenu Lisickou, muzejníka Jana Rudolfa Bečáka, Libuši Gabajovou z někdejšího Okresního kulturního střediska Olomouc, Boženu Langovou z Příkazu, Valerii Hladkou ze Slatinic nebo Marii Nesvadbíkovou z Kralic. „Teď

já i vrstevníci cítíme strašnou literární díru, protože veškerá literatura skončila zhruba rokem 1940, kdy vyšla Bečáková kniha Lidové umění na Hané a potom napsala Marta Čížková knihu o krojích. Poslední, kdo se zabýval Hanou, byla doktorka Ludvíková v Brně, to je literatura tak z devadesátých let a přelomu století,“ přibližuje. Od té doby vyhlíží etnografa, který by se chtěl do úkolu pustit.

Spolu s místní radnicí a Hanáckým folklorním spolkem pořádá Millá ve Velké Bystřici Slavnost kroje. Každý rok se téma věnuje některé části oděvu. „Myšlenka byla dostat kroje uložené v truhlách na světlo. Jenomže se to za těch deset let trvání obrátilo a sjíždějí se hlavně členové souborů. Je to komornější akce pro lidi, kteří mají zájem se o kroji něco dozvědět. Snad i tak někomu něco utkví, osvěta by mohla splnit svůj účel,“ věří žena nominovaná v letošním ročníku soutěže Osobnost Moravy. Z posledních ocenění jí patří i prvenství v on-line hlasování o Největší Hanačku, kterou spustila Hanácká kyselka.

Bez znalostí kroj nedošívát

S přibližováním významu kroje souvisí i jeho složení a způsob nošení. „Někdy je to zoufalost. Přejde paní a řekne, že má po babičce kordulku a zástěru a ostatní, že si dodělala. Katastrofa, to nejde. Každý kroj má svoje pravidla a potřeby, a proto bychom chtěli literaturu, spíše obrazovou,“ vrací se

„S vrstevníky cítíme o Hané literární díru,“ říká Bronislava Millá. Foto: Arnošt Dubský

Bronislava Millá k myšlence přehledné knihy o hanáckém kroji.

Když mluví o nedostacích, zmiňuje i dekadenci, která se v něm objevila. „Ve 20. století vznikly rohaté rukávy. Když se totiž Haná znovu oblékala po odložení kroje, lidé je neuměli upravit a vzali typ rukávů z okolí Uherského Hradiště. Všechny takové tvary jsou odtamtud. Do našeho kroje nepatří. Hanácký kroj se ukončil v baroku, nemůže na něm být nic hranatého,“ popisuje vývoj. Zároveň varuje před nebezpečím fotografie, která může podobné nepřesnosti přenést v čase k nepoučeným lidem.

Vysoká cena odpovídá

Stejně tak je potřeba mít na paměti, že kroje byly sváteční, svatební, polosváteční s tmavou sukní, zimní a pracovní. Dnes jsou však široce známé jen slavnostní

varianty. „Soubor, který to nezná, ukazuje sklizeň obilí ve svátečním kroji. Za to by je Hanák mlátil bičem, protože k tomu byl určen kroj pracovní. Slavnostní kroj byl drahý i pro tehdejší obyvatele,“ doplňuje rodačka z Velké Bystřice.

S Hanáckým folklorním spolkem, který sdružuje desítky souborů, se snaží členy propojovat, aby o sobě věděli. Často je to prý mravenčí práce. „Cením si každého mladého člověka, který zůstane v hanáckém souboru. Záleží i na kvalitě člověka a jeho rodinném zázemí. Nemůže vydržet ten, kterého rodina nepodporí. My jsme šli s manželem do souboru, že jsme rádi zpívali a tancovali, a láska k lidovému umění na Hané nám zůstává již čtyřicet let. Doufám, že zájem o největší lidovou oblast na Moravě nezmizí se staršími ročníky,“ věří.